

Advies nr 33/2009 van 25 november 2009

Betreft: *Voorontwerp van wet tot wijziging van artikel 80 bis van het Burgerlijk Wetboek betreffende de aangifte van een levenloos kind, tot invoeging van een artikel 80 ter en 80 quater, en tot wijziging in het afstammingsrecht van de wettelijke periode van verwekking van een kind*

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van Melchior Wathelet, Staatssecretaris voor Begroting en Gezinsbeleid, ontvangen op 08/09/2009;

Gelet op het verslag van Mevrouw Françoise D'Hautcourt;;

Brengt op 25 november 2009 het volgend advies uit:

1. De aanvraag die aan de basis ligt van onderhavig advies betreft een voorontwerp van wet tot wijziging van een reeks teksten, teneinde enerzijds een grotere erkenning toe te laten van het bestaan van levenloze kinderen, en anderzijds de wetgeving ter zake aan de passen aan de vooruitgang die door de geneeskunde geboekt werd.
2. Inderdaad, het Burgerlijk Wetboek bevat momenteel een vermoeden dat een kind verwekt werd in het tijdvak van de 300ste tot en met de 180ste dag voor de geboortedag (artikel 326 van het Burgerlijk Wetboek¹). Hieruit volgt dat kinderen die minder dan 180 dagen na hun verwekking levenloos geboren werden, geen eigen statuut hadden en dat een reeks bepalingen (betreffende de overlijdensakte, de begrafenis, enz.) tot op heden op hen niet van toepassing waren. Onderhavig voorontwerp van wet strekt ertoe tegemoet te komen aan de vraag van ouders om het bestaan te erkennen van kinderen die, minder dan 180 dagen na de vermoedelijke datum van verwekking, overleden waren bij de geboorte.

I. Onderzoek van het voorontwerp van wet

3. Artikel 2 van het voorontwerp van wet past artikel 80 bis van het Burgerlijk Wetboek aan betreffende de kinderen die meer dan 180 dagen na hun vermoedelijke verwekking geboren worden: dit artikel zal slechts van toepassing zijn wanneer het kind geen enkel teken van leven vertoont op het ogenblik van de geboorte. Vanaf het ogenblik dat het kind tekenen van leven vertoonde bij de geboorte zal dit het statuut krijgen van een levend geboren kind dat nadien is overleden. Wanneer het kind geen enkel teken van leven vertoonde bij de geboorte zal de ambtenaar van de burgerlijke stand een akte van aangifte van een levenloos kind opstellen en overhandigt hij aan de ouders een certificaat van levenloos geboren kind. Dit certificaat vervangt het thans door de gemeentebesturen afgeleverde uittreksel uit de overlijdensakte. Overigens wordt het meer dan 180 dagen na de verwekking levenloos geboren kind automatisch ingeschreven in een bijzonder register.

¹ Het kind wordt, behoudens tegenbewijs, vermoed te zijn verwekt in het tijdvak van de 300e tot en met de 180e dag voor de geboortedag en op het tijdstip dat voor hem het gunstigst is, gelet op het onderwerp van de vordering dat het heeft ingesteld of van het verweermiddel dat het heeft voorgedragen

4. Het voorontwerp voorziet eveneens de invoeging van twee nieuwe artikelen in het Burgerlijk Wetboek (80 ter en 80 quater) betreffende respectievelijk kinderen die geen teken van leven vertonen en die geboren zijn tussen 140 en 180 dagen na hun verwekking en anderzijds kinderen uit zwangerschappen die eindigen tussen de 106de en de 140ste dag: in beide gevallen is de inschrijving voorzien in een bijzonder register van:
 - 1° de dag, het uur, de plaats van geboorte en het geslacht van het kind;
 - 2° het jaar, de dag, de plaats van geboorte, de naam, de voornamen en de woonplaats van de moeder en de vader, of de vader die niet gehuwd is met de moeder en die het verwekte kind erkend heeft. Op zijn vraag en mits toestemming van de moeder kunnen de naam, de voornamen en de woonplaats van de vader die niet gehuwd is met de moeder en die het kind niet erkend heeft tevens vermeld worden;
 - 3° de naam, de voornamen en de woonplaats van de aangever;
 - 4° de voornamen van het kind indien de ouders hierom verzoeken.
5. In het eerste geval is de inschrijving verplicht en vindt zij slechts plaats op basis van de aangifte door de vader of de moeder en in het tweede geval op basis van een medisch attest.
6. Het vermoeden van vaderschap en het vermoedelijke tijdstip van verwekking worden uitgebreid. Voortaan wordt aangenomen dat een kind kan geboren worden tussen de 140ste en de 300ste dag na zijn verwekking. Deze wijziging veroorzaakt geen veranderingen op het niveau van de bescherming van de privacy.

Er wordt voorzien in begrafenis- of crematiemogelijkheden voor het stoffelijk overschot van het kind indien de ouders dit wensen.

De beslissing van de ouders met betrekking tot de facultatieve inschrijving in het bijzonder register en de facultatieve regeling voor de begrafenis of crematie wordt op schrift gesteld en toegevoegd aan het medisch dossier van de moeder.

De wijziging van de vermoedelijke duur van de zwangerschap wordt omgezet op het niveau van sommige sociale rechten, zonder effect op de bescherming van de privacy.

7. De wetgevende wijzigingen betreffende de aangifte van een levenloos geboren kind, de inschrijving van het kind in een bijzonder register en het op papier zetten van de beslissingen van de ouders impliceren, vergeleken met wat vroeger bestond, nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens. Deze verwerkingen betreffen het kind en zijn ouders. De Commissie dient dus de overeenstemming van bedoeld voorontwerp van wet met de privacywetgeving te onderzoeken.

II. Aard van de geplande gegevensverwerkingen, wettigheid, rechtmatigheid en doeleinden

8. Het gaat om verwerkingen van niet-gevoelige persoonsgegevens. Deze verwerkingen berusten op een wettelijke basis en kunnen als wettig beschouwd worden in toepassing van artikel 5, c (wettelijke verplichting) of 5, e (opdracht van algemeen belang) van de privacywet.
9. De doelstelling wordt omschreven in de memorie van toelichting. Zij bestaat erin "de rouw van de ouders te erkennen, hen op te vangen en hun rouw voor de mens bevattelijk te maken. Deze doelstelling vertaalt zich in de teksten doordat in het burgerlijk recht de nood aan erkenning wordt opgenomen van het lijden van ouders die geconfronteerd worden met het rouwen om een levenloos geboren kind, ook onder de grens van 180 dagen"².

Deze doeleinden blijken wettig en rechtmatig.

III. Proportionaliteit van de geplande verwerkingen

10. De gegevens die verwerkt worden in de aangifte van het levenloos geboren kind en in het bijzonder register zijn, pro memorie, de volgende:

- 1° de dag, het uur, de plaats van geboorte en het geslacht van het kind;
- 2° het jaar, de dag, de plaats van geboorte, de naam, de voornamen en de woonplaats van de moeder en de vader, of de vader die niet gehuwd is met de moeder en die het verwekte kind erkend heeft. Op zijn vraag en mits toestemming van de moeder kunnen de naam, de voornamen en de woonplaats van de vader die niet gehuwd is met de moeder en die het kind niet erkend heeft tevens vermeld worden;
- 3° de naam, de voornamen en de woonplaats van de aangever;
- 4° de voornamen van het kind indien de ouders hierom verzoeken.

² Memorie van toelichting, bladzijde 2, punt 2.

11. Deze gegevens zijn proportioneel en niet overmatig in het licht van de aangevoerde doeleinden.
12. Bij gebrek aan bijkomende inlichtingen dienaangaande veronderstelt de Commissie dat de voorwaarden inzake bewaring en raadpleging van dit bijzonder register dezelfde zijn als deze voor de andere registers van de burgerlijke stand. Het lijkt haar evenwel nuttig dat dit zou verduidelijkt worden in het voorontwerp van wet.
13. Het voorontwerp voorziet in de verplichting om de beslissing van de ouders met betrekking tot de facultatieve inschrijving in het bijzonder register en de facultatieve regeling voor de begrafenis of crematie van hun kind op schrift te stellen en toe te voegen aan het medisch dossier van de moeder (artikel 9 van het voorontwerp van wet). Volgens de op 12/10/2009 telefonisch door de aanvrager verstrekte uitleg is het de bedoeling om, via de registratie van deze gegevens in het medisch dossier van de moeder, de ziekenhuizen te verplichten om aan de ouders een voldoende en volledige informatie te verstrekken. De Commissie beschouwt dit doeleinde als gewettigd en rechtmatig. Niettemin meent zij dat deze manier overmatig is en niet ter zake dienend in het licht van de doeleinden van het medisch dossier en het beoogde doel. De registratie van deze gegevens in het medisch dossier van de moeder vormt inderdaad een overmatige schending van de privacy van deze laatste, aangezien deze gegevens zichtbaar zullen zijn voor iedere beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg die haar dossier zal raadplegen met het oog op het verstrekken van zorgen. De Commissie nodigt de wetgever dan ook uit om de verplichting voor het ziekenhuis om de beslissing van de ouders op schrift te stellen te weerhouden maar deze om het document toe te voegen aan het medisch dossier van de moeder te schrappen.

IV. Bescherming en veiligheid van de gegevens

14. Er is voorzien dat wanneer een kind dat geboren wordt na 180 dagen te rekenen van de verwekking geen enkel teken van leven vertoont, een aangifte van een levenloos geboren kind zal overhandigd worden aan de ouders en een inschrijving plaatsvindt in het register van overlijdensakten.

15. Er wordt bovendien een bijzonder, in enkelvoud, register gehouden bij de burgerlijke stand met het oog op de inschrijving enerzijds van kinderen die zonder teken van leven geboren worden na meer dan 140 dagen na hun verwekking en anderzijds, na 106 tot 140 dagen na hun verwekking. De Commissie vraagt zich af waarom er slechts één enkel exemplaar van dit register bestaat, terwijl de andere registers van de burgerlijke stand in dubbel worden bijgehouden (artikel 40 van het Burgerlijk Wetboek). De bescherming van dit register tegen toevallig verlies of diefstal lijkt hierdoor verminderd.
16. Bovendien meent de Commissie dat de voorgenomen wijzigingen aan het voorontwerp van wet niets veranderen aan de huidige beschermingsgraad van de gegevens van de Burgerlijke stand.
17. Meer in het algemeen herinnert de Commissie aan het in artikel 16 van de privacywet geformuleerde beginsel van beveiliging van verwerkingen van persoonsgegevens, dat de verantwoordelijke voor de verwerking verplicht tot het nemen van passende technische en organisatorische veiligheidsmaatregelen om de door hem verwerkte persoonsgegevens te beveiligen en zich te wapenen tegen afwijkingen van het doeleinde. Het passend karakter van deze veiligheidsmaatregelen hangt enerzijds af van de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, van de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's. De Commissie verwijst in dat verband naar de "Referentiemaatregelen voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens" die zij heeft aangenomen en die beschikbaar zijn op haar website³

V. Kennisgeving aan de betrokkenen, recht op toegang en verbetering

18. Het voorontwerp van wet wijzigt geenszins de regels betreffende de kennisgeving aan de betrokkenen, noch aan de rechten op toegang en verbetering, zoals deze van toepassing zijn op alle registers van de Burgerlijke stand.
19. Zo is de kennisgeving aan de betrokkenen niet langer noodzakelijk aangezien zij zich kunnen informeren door de wettekst te raadplegen (toepassing van artikel 9, § 2 2de lid, b, van de privacywet).

³ <http://privacycommission.be/nl/static/pdf/referenciemaatregelen-vs-01.pdf>

20. De rechten op toegang en verbetering kunnen uitgeoefend worden onder de voorwaarden voorzien in het koninklijk besluit van 16 juli 1992 *betreffende het recht op toegang tot de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister en betreffende het recht op verbetering van deze registers.*

OM DEZE REDENEN,

21. Verstrekt de Commissie een gunstig advies over het voorontwerp van wet *tot wijziging van artikel 80 bis van het Burgerlijk Wetboek betreffende de aangifte van een levenloos kind, tot invoeging van een artikel 80 ter en 80 quater, en tot wijziging in het afstammingsrecht van de wettelijke periode van verwekking van een kind*, op voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de in onderhavig advies geformuleerde opmerkingen, zijnde:

- Punt 12: de voorwaarden voor de bewaring en de raadpleging van het bijzonder register dienen te worden verduidelijkt;
- Punt 13: geen opneming in het medisch dossier van de moeder van de beslissingen van de ouders;
- Punt 17: veiligheidsnormen.

Voor de Administrateur m.v.,

De Voorzitter,

(get.) Patrick Van Wouwe

(get.) Willem Debeuckelaere